

A NOSA TERRA

BOLETIN DECENAL

Idarium das Irmandades da Fala en Galicia e nas colonias galegas d'América e Portugal

PREZOS DE SUSCRIZÓN
Na Cruña ó mes, 49 cts. Fora trimestre, 1'50 ptas.
Coste d'un número, 15 América id... 2
PAGO ADIANTADO

NUMERO 118
A CRUÑA 25 DE ABRIL DE 1920

Redacción e Administración:
PLAZA DE MARIA PITA, 17, BAIXO
(Irmandade da Fala)

Intertroque Cultural Nazonalista

A esencia do problema catalán

Namentras os problemas nazonalistas considerados coma custións de política normativa e non coma esforzos culturais humans, de xeito xeral e xeneroso, haberá o perigón de non os comprender esencialmente, de non se decatarse da outisma e fondonisma sinificación dos mesmos na hestoria da civilidade.

Cand'un político, un publicista calquera, pontifica dende Madrid sobre o nazonalismo catalán, e nos dona consellos, e aínda com'unha concesión maná nima aproba os nosos queixumes i-evoca a irmandade ibérica, a comunidade de destinos hestóricos e xeográficos, demostra que, pesi-á súa simpatía, non ten visto o por qué do noso movemento, as causas e motivos d'orde puramente espiritual que son seu orixe, fundamento e subsistencia.

Arrechégase mais ó campo onde é posible prantexar o tema da esencia do xeito nazonalista, aquel que nos acuse de rehusare o herdo espiritual da Castela tradizonae e crásica, co'o súa gran forza autóctona i-o seu formidabre carácter orixinal.

Entón, camiñando xa pol-as marxes d'un camiño, ond'é posible, de veira a veira, establecer un diálogo, respondemos nós que aquela tradición non é a nosa, que a tradición de Cataluña é moi outra, que fican tan lonxe da nosa cultura unha Santa Tereixa com'un Pascal, un Calderón, un Racine ou un Shakespeare. A nosa tradición ficou esnaquizada no albeo do Renacemento. Os nosos nomes sagrados teñen de seren os dos cronistas e sabios cataláns, da Idade Meia, até a Sabiuda **momentado por Montaigne, Lois Vives** xa é un desnazonalizado.

Ten, emporiso, de común c'os outros,

o seu europeismo. Furando Cataluña nas suas mai fondas peculiaridades atopamos sempre o contacto co'a Europa esencial. Na época gloriosa dos nosos grandes reis, até a metade do século XV, todo conserva a nosa orixinalidade e sabor, sen nos facer abranguidos por influenzas extracuropeas. Arnau de Vilanova e Ramón Lull, sobre todo, sabían localizaren nos tempos o polo superior da cultura occidental. Que c'os nosos polo non cambea de logare e a nosa brúxula sigue indicándoo, até que as fatalidás hestóricas fixéronnos perder o xeito espiritual da nazonalidade.

En troques, nos catrocentos anos de preguizamento e de xuntanza con Castela, os cataláns non temos feito cousa boa, nada de valore universal.

Se agora queremos redimir, se queremos traballare de cara a futura, creando unha cultura humanismepropia, por qué han de nos pechal-o camiño d'aquela posibilidade? A nosa axuda á cultura castelán é probabre que resultara nula. Deben deixar de insistiren naquela tarefa que unha esperiencia catro veces secular desaprobapora vana.

Co'a nosa independencia d'esprito, Castela non tería miga de perda, e nós gañaríamos d'abondo. Quizais gañésemol-a gloria. Pois a gloria das nazóns é lograren unha boa cadeira no Olimpo dos pobos cultamente e nobremente orientados. Aqués que traballén e conspiren contra das nosas xovenís institucións de cultura, non han colleitaren ningunha gratitude da patria castelán ou hespañola, mas si a condenaición unánime d'un pobo que quer unxiress de tódal-as escelencias pra poder cobedearse dinamente c'os outros.

En resúme: que, decatándonos ben, non é, o noso, un problema d'administración pública, nen menos aínda de xeitura particularista, nen tan xiquer d'antagonismo político. E sinxelamente problema de cultura que ten d'interesare a tod'a humanidade.

JOAN ESTELRICH.

Hoxe escomenza un intertroque d'artigos culturais entr'A NOSA TERRA e «La Revista» de Barcelona. Os catalanistas novos, mándannos artigos en catalán que nós publicamos, com'o d'enriba, traducido o noso idioma. E nós mandámoslos en galego i-alc' tradúcennos ó catalán.

Deus e o noso idioma

Fai unhos cantos anos, atopábame eu nun piedoso pazo de Ribeiras de Miño, n-o que era costume, pol-a noite, rezar o Rosario, antes de se poñer a mesa pr'a cea, xuntos tódal-os d'o pazo ó redor d'o llar da folgada co-ciña, unhas cabo d'os escanos bullando chichos entramentres, de xionllos a carón d'o lume outros, faguendo sinxelas labores algús, ben fiando ou novelando n-o argadelo as mulleres.

Rezábese n-o pazo en castelán, e de cotío falaban en galego enxebre. E lémbrome qu'unha noite, como o que levava o rezo se adurmiñase, a dona, espello de galegas fidalgas, espabilando ó dormiñente, lle dixo entre un «Dios te salve, María, llena eres de gracia»:

—Esperta, Antón!

Tan cómico me resultou o paso que a pouco istiven de romper en rísa, e romperá si non fora pol-o respecto ós d'a casa. Dende entón pensei sempre n-o ridículo que resulta rezar en castelán cando decote se fala en galego. Non atopo razóns que abonen a preferenza que se lle dá a aquél sobor d'iste, pois si a oración ha de sere com

confianza, sinceridade e sinxeleza, isa
confianza, sinceridade e sinxeleza non
existen cando se vota man de un idio-
ma estraño, alleo, sendo distoncias
eisi o rezo algo artificioso, insincero,
pouco íntimo.

Ista maneira de dirixirse a Deus é
cuase como unha bulra ou pecado en
senso relixioso. A oración que mais lle
agrada a Deus é a que asoma ós bei-
zos en labaradas de arrepentimento
e sinceridade, e ista derradeira mani-
féstase en verbas sinxelas e sentidas
que non outras son que aquilas que
de costume se empregan pra espresar
os sentimentos afeutivos mais íntimos
e que nos ensinou nosa mai n-o berce.

Os que me faguedes o honore de
ferme e cofecedes o francés, o inglés
ou outro idioma calquera, e tedes afin-
cado o sentimento relixioso n-a voza
conciencia, decideme si rezando unha
Ave-María en idioma estranxeiro sen-
tides a emoción, a unción devota, como
si fixérades o rezo n-o idioma maiter-
nal.

A relixión é un lazo de amore que
une ó home con Deus, e sendo pois
amore o sentimento relixioso, cabe
pensar libertala de todo artificio, de
toda violencia, de todo cálculo, refren-
ción, cebralismo; deixando o corazón
manifestárese impetuoso, apaixonado e
ardente como n-outro amore calquera,
que por sel-o soilo gusta da sinxeleza
e sinceridade, como cadra a todol-os

porcosos dsprituales d'o sentimento
afeutivo. Eisi amantes e amados se
funden e confunden n-o seu amore
pol-a mutua fe e suxestión.

Eu me pergunto por qué se reza en
castelán n-as nosas aldeias en donde
se fala decote en galego, e non dou
con razóns ningunhas, e soilo alcontro
causas pelengrinas e abafantes. Son as
mesmas que van desleigando, desnatu-
ralizando e castelanizando as nosas vi-
las e cibdades; son o réximen político
d'a Hespaña, a hexemonía irritante i
hestórica d'unha rexón d'a Iberia e o
descoñecemento d'os nosos propeos va-
lores ó fitar de cotío pr'os d'o Berso
pra aló.

Quero con iste artigo chamal-a aten-
ción d'os bos católicos para mellor
agradar a Deus, e d'os bos católics
galeguistas pra voltar pol-as reivin-
dicacións d'o noso linguaxe. Prego os
mestres e as familias católicas galegas
que ensiñen a rezar en galego ós seus
aducandos, e prego tamén ó crero que
recomende ós seus feligreses o rezar en
galego pra que a oración renda froitos
d'o maior agrado de Deus.

Non alpurnen os galegos católicos
diante d'os ollos de Deus aparentan-
do sere o que non son. Chéguese a
falar con él con humildade, confianza e
sinceridade. Falen con Deus en galego
pra lle mais agradar.

A. SANTOS VILA.

PAROLAS

Da nosa cultura e da nosa arte

As vías de comunicación son de
grande interés. Sin elas—permanecen-
do no illamento actual—tódal-as nosas
boas intencións e tódol-os nosos propó-
sitos terán de s'esnaquizare contra
da realidade.

Deber de todos é traballar porque
Galicia teña axiña escolentes liñas de
comunicación. Estas liñas interesan
aínda mais que as escolas. D'onde hai
riqueza, fuxe o analfabetismo. Onde
hai riqueza a emigración desminue de
xeito considerabre. Lembremos c'o Re-
nán que un ferrocarril fai mais pol-o
progreso d'un pobo que moitos libros
i-escolas.

Riqueza e libertade son termos con-
vertibres. Cultura e libertade, poden
resultar diverxentes.

Pode haber moita cultura e verda-
deira escravitude e rebaixamento espi-
tual. Dígao a nosa crás meia—moito
mais culta que a obreira—qu' é a mais
escrava e cobarde.

A moral, por outra parte, pouco ten
que ver co'a cultura corrente. ¿Cánto
mais moraes non son os labregos que
moitos «americanos» mundanos que co-
rrrompen a sinxeleza da vida aldeán.

Xeralmente os homes cultos, son os
mais pillos.

E xa ten pasado de moda aquel in-
xénuo dito oitocentista que poidera
sintetizárese na frase tan sobada de
Victor Hugo: «onde s'abre unha esco-
la, péchase un carce».

Non, a moral non'a fomenta a cul-
tura—isa cultura que equival á ilus-
tración co'a que se confunde—. A mor-
al desenrólase de xeito fecundo e
punxente alí onde ás masas inculcase-
lles un ideyal. A moral é filla do senti-
mentos mais que da razón. E senti-
mento, enantes que nada, son as reli-
xiós i-o patriotismo, que tamén é reli-
xión, conforme probou Benjamín Kid.

Créde que non haberá bós mestres
por moito que seiban e por moi ben
pagos que se achen, namentras nas Es-
colas Normaes se non lles ensine—co-
mo dixo sabiamente Altamira—a asig-
natura de «Ideyal».

...Emporiso Galicia é probe e man-
sa; porque fállalle un ideyal morali-
zadore, un ideyal coleitivo, qu' é o que
arelan inculcarlle con reita e san inten-
ción, os homes do nazonalismo.

O analfabetismo, nunca é causa, se-
non efecto. E isto tanto ou mais que
ós galegos d'acó comén facerllo coñe-
cers ós das Américas.

As erratas mais importantes que aparecen na conferencia de Viqueira

Páxina..	Columna..	Líña.....	Dí	Debe decer
1	2	33	-----	E iste
>	>	34	-----	— vos
>	3	3	constituia	constitui a
>	>	52	moitas veces asin	moitas veces; asin
2	>	8	d efadiga	de fadiga
>	>	13	araras	avaros
>	>	16	cheira	cheira
>	>	28	morren	morreren
>	>	40	marfin	de marfin
>	>	47	da	vida
>	>	52	-----	suas
3	1	44	conose	concre
>	>	55	pois santes de ser ondejar	pois antes de ser onde jaz
>	2	1	no se sucederen	no se svceden
>	>	34	pod esen	pode ser
>	>	56	Nazonaiismo	Nacionalismo
>	>	57	sendo	sendo principio de
4	3	13	ajuda	ajuda
>	3	3	maña precursores de novas vías	de palabra quixera dar-lles azos

Pregase á todol-os leutores d'iste bo-
letín que teñan algún exemplar d'os
números 1, 2, 103, 107 e 112 e non'lo co-
leucionen, ó manden á nosa ademenis-
tración donde fan falta pra compretar
á coleución.

Si fixeran polo establecemento d'industrias e liñas de comunicación en Galicia, non terían que se preocuparen de crear escolas. Pois as escolas crearían o Estado, da noite para a mañán, tan axiña com'un ambiente moderno, fillo do sentimento, obrigáralle a «civilizarse».

Si o sentimento rexera, «devendo» n'unha fonda forza moral, ¿qué político nin que rexidor de pobos, acougaría, logo de ter visto os adiantos do estranxeiro, enantes de velos impostos no seu chan nativo?

Inda que vos hai quen dí que o teatro i-as artes galegas non teñen ambiente, a realidade fala de xeito moi difrente.

Nunca produxéronse tantas obras de dramática rexional coma de dous anos á data. Moitas cativas, naturalmente. Mas ¿qué obras boas no mesmo lapso de tempo se teñen estrenado en castelán? Nós non sabemos de ningunha.

No galego, en troques, con estare o noso idioma n'un xeito renascente e os que o cultivan con patriotismo i-amore, en período de tanteio, algo racial, promesa de froitos definitivos, lévase feito.

«O Fidalgo», verbigracia, do zapateiro-poeta San Lois, coma obra arrincada das entranas do sentimento popular, val por tódalas «Casas da Troya» que se teñen escrito. O segundo acto d'este drama d'un menestral homilde, xa non pol-a súa beleza e pol-a súa naturalidá, senón pol-a súa técnica, igoulase, si non supera, ás obras máis mañosas de Benavente e Linars. E os sainetes galegos de Xavier Prado («Lameiro») teñen unha gracia, drento do enxebre y-unha amenidade, equiparable á dos irmáns Quintero. Co a aquela de que noso nosos dramaturgos galeguistas, hai un unido que ningunha raza mais que a nosa pose: o humorismo, sempre a cen cobedos da «gracia» e do «sab», como protou Risco na súa xenial conferencia da Exposición do Castelao.

Humorismo e lirismo, semente pódense atopar no galego, drento da Hespaña. Non hemos poder facer, pois un valor universal, o da dramática enxebre, si queremos facelo? Si temos toda Galicia, tódalas grandes urbes da Hespaña, todo Portugal e toda América, pra podermos paseiar por eles en trunfo unha notable compañía galega?

O notable coro orensán «De Ruada» sirve pra demostralo. Veu facendo unha «tournée» proveitosa pol-as principais cidades da Terra. Coro mixto —composto d'homes e donas— dounos a conecer cantigas populares fermosísimas. Representa, ademais, obras de

teatro galego. Oferce beiles típicos pintorescos. E combina o canto, os beiles y-a dramática, pra mostrar números de conxunto qu'entusiasman.

Pois facede todo isto mais polo grande e con verdadeiro luxo, no decorado, traxes, etc. Que do decorado encarréguese nosos millares artistas, termando de realizar algo, drento do enxebre, c'unha propiedade equiparable á dos coadros de beile rusos, i-entón decídenos si o noso —lirismo, humorismo, costumismo— non s'importa millor, mundo adiante, que o eterno repertorio fartante d'unha compañía de María Guerreiro ou d'outra polo xeito.

O que «non é», «poderá ser», si «queremos que sexa». E n'este «querer» —vountade patriótica co leitiva— achase o segredo de todo.

A. VILLAR PONTE.

O exemplo de Vigo

A Xunta de Obras do Porto de Vigo foi autorizada polo Goberno pra facer un Empréstito de 100 millós de pesetas.

O desexo d'aquela Xunta é pór o porto da cidade da Oliva á outura d de Lisboa.

Enchenos de ledicia sabermos que Vigo axiña terá un imenso progreso.

Mas pensamos que imenso progreso habería en Galicia enteira, si tódolos pobos d'Asturias i-a nosa Terra ós que intresa o ferrocarril da Costa, traballasen pra abriren outro empréstito con destino á costrución d'aquela liña de ferro.

Pois cen millóns, pouco mais ou menos, son percisos pra ela.

Sirva a moderna urbe viguesa d'exemplo.

COUSAS DO DEMO, por Castelao.

—E este é o mundo que fixo Deus?

O Teatro galego

Nunca espertou tanto entusiasmo nas xentes. Cada día aparecen novos cultivadores d'ele.

«O Fidalgo» acabase de representar na Estrada, Santiago i-a Cruña. Os sainetes de Xavier Prado, trunfaron en toda Galicia. «Donosiña», de Quintanilla, fíxose dúas veces no Ferrol. En Vilagarcía estrenouse tamén un xoguetecómico escrito na nosa língoa. En Santiago i-o Ferrol, vánse facer novas representacións de obras galegas.

O grorioso idioma pátreo impónse.

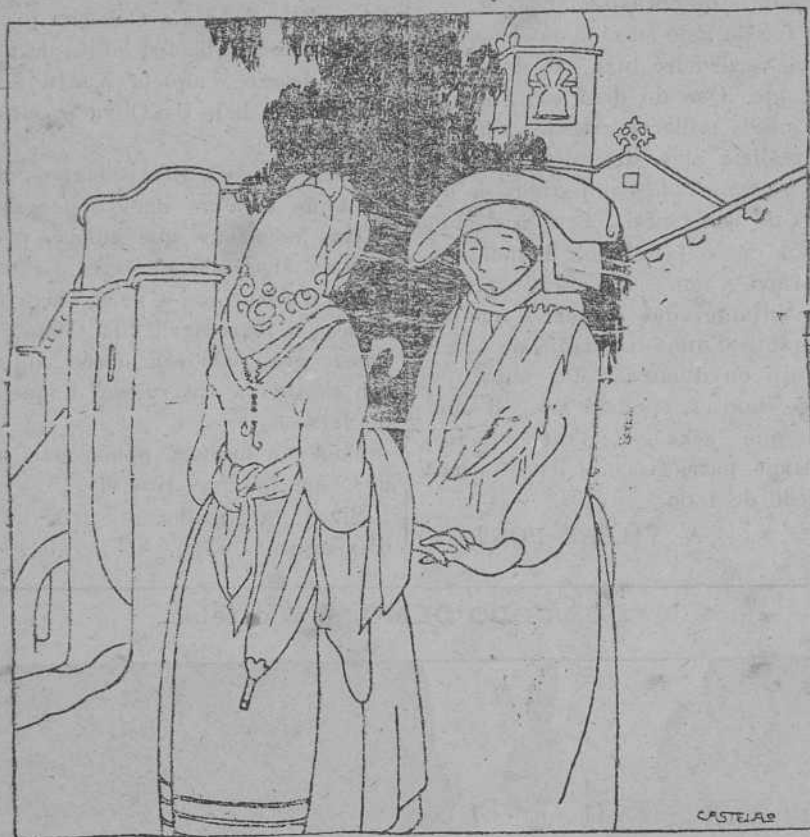
PRA OS LEItores

Algds dos nosos leitores quéixanse da mala crás do papel que agora se usa n'esta revista.

Xa temos dito que a causa d'elo é o non habere en praza ún papel millor. Cand'o haxa voltaremos a empregalo coma enantes.

E disimulen, xa que non vai a culpa conosco. E pensen tamén que valen mais boas ideyas e traballos bós, que unha revista de papel couché chea de parvadas.

AS MULLERES, por Castelao.

—Se o dereito a votar costou sangue, ben-o temos ganado nós en Osera, no Son

DIVAGACIÓS

HUMORISMO GALEGO

Os poetas galegos antigos senten os entusiasmos de todos os asuntos cheos de grandeza. Son amorosos e son filósofos, ven o mar de Vigo, galaico polo lirismo e polo atlantismo, e as pousadas de Santiago a onde veñen romeiros de todas as partes do mundo. Non é a vida galega a que somentes pon espírito nos seus cantares. Hoxe, en troques, este senso nacional de Galicia áchase esquecido polos que fan crítica na rexión e pola maioría dos poetas e prosistas. Xa se sabe que o rexonalismo literario tendeu a empregar o idioma galego no cultivo de aquelas manifestacións literarias que eran só de costumes ou de tipos galicianos. Para os rexonalistas non podía haber outra literatura galega que a reducida á pequena illa por eles creada no meio do pensamento noso, inmenso, sin ourelas. E así puderon levar a recentes certames temas que decían: ¿O teatro galego debe ser universal ou tratar cuestións e facer ambientes galegos somentes? E deron a razón aos que pediron un teatro galego, de asuntos galaicos.

Iero Galicia é mais que unha rexión, polo menos literariamente. Os rexonalistas non poden porlle veiras ó pensamento nacional de Galicia. E os pensamentos nacionais enchen todos os xéneros literarios e cultivan todas as manifestacións pensantes. Galicia e os seus literatos hoxe como na Idade Meia votáranse por ruas amplias queiran ou non queiran os que pretenderon que a literatura galega non tiña mais persoalidade que a descriptiva dos romaxes galaicos, a entusiasta dos costumes do povo e a dos contos porcos ou epigramáticos que nin siquiera responden á tradición galega.

Shakespeare non é un dramaturgo inglés polos asuntos. Os seus temas son os da Historia antiga. E así Coroliano. A traxedia da Grecia deulle tamén inspiración. E sin embargo é o gran dramaturgo inglés, porque as paixóns, os elementos das concepcións do teatro non son dun povo senón dos homes, de todos os homes. Ademais, a literatura e o pensamento nacional, non estiveron nunca determinados polos asuntos como que-

ren os rexonalistas apreixadores do pensamento galego, senón polo idioma. O idioma da nacionalidade ao pensamento. Os tipos, os costumes nacionalizan mellor a pintura que as letras.

Ayras Núñez o gran poeta da antigüidade galega é o poeta do pensamento galego. O seu filosofismo vai a servirnos para que espiquemos o orixen do que se deu en chamar humorismo galego. Ayras Núñez é un humorista. E un poeta filósofo; é un poeta de amor e de ternuras. Na segunda metade do século XII Ayras Núñez puxo xa unha refutación para os que queren facer literatura somentes rexonalista.

Xa temos falado da súa cantiga de maldecir sobre a verdade que no seu tempo el non atopaba.

Porque no mundo mengou a verdade...

E logo no segunda estrofa do seu gran poema lírico dí:

«Nos moesteiros dos frades negredos
A demandei e disseron-m'assí:

Non busquedes vos a verdad'aquí...»

Os versos son d'unha fluidez que hoxe cando os idiomas e a Preceptiva chegaron as súas maiores facultades de expresión poética non se farían mellores.

Sigue a estrofa:

Ca muitos anos avemo passados

Que non morou nosco, per boa fe,

Nen sabemos ond'ela agora esté...»

Aquí temos un verso sinxelo pero forte, amplo, que vale por toda unha concepción filosófica. «Nen sabemos ond'ela agora esté...»

Ademais é un verso cheo de ironía. «Ond'ela agora esté». N'estas palabras hai un riso. O poeta sabe que a verdade xamais vai a ser conquerida polos homes. Pero espresase en unha forma como si dixéramos de boa educación. O poeta fuxe de chamalle mintireira a humanidade.

Ademais fixémonos en que o poeta crego está falando de monxes negredos, que son os beneditinos. Esos monxes non saben onde a verdade está. Ela debía acharse entre eles. A sinceridade, a cencia non viven no mosteiro. Esto si o dixera un laico sería un pecado; dito por un crego é un humorismo, pois un crego é un creyente e non pode haber n'él irrespetuosidade para os frades, ou, mellor, para as verdades que os frades predicán. Ayras Núñez refírese á mentira, aos xuícios sobre os demais homes e as cousas do mundo. Pero de todas as maneiras os frades parece que deberían cumprir o mandamento octavo. Sin embargo non se trata de unha falla de respeto do poeta aos frades negredos. E que o poeta quixo afirmar con tal forza a súa risosa concepción filosófica do mundo, quixo facer ver como nin nos «moesteiros» a verdade se acha; alí onde estar deberea.

OS SEÑORITOS

—En Galicia habla castellano un cuarenta por cien de la población.
—¿Dijo un cuarenta por cien? Ya lo creo y también un cuarenta por mil.

N-estas esaxeracións de espresión to-
pamos a forza irónica, o humorismo do
poeta. A idea que informa o poema é
unha verdade fundamental da Filosofía.
Pero o poeta non-a espresa solem-
nemente, seriamente como faría un sa-
bio, senón humorísticamente como fan
os galegos.

«No mundo mengou a verdade»: ve-
labí a filosofía. ¡Cómo se desarrolla
esa concepción, cómo se espresa! Pois
chamándolle mintreiro en moitas das
verbas a todol-os homes: aos monxes
negredos, aos monxes do Cister («E en
Cistel, u verdade soia.—Sempre morar,
disseron-me que non-Morava i...»), aos
romeiros que chegaban do tudo o mun-
do a Santiago; ninguén conoce eso.

«En Santiago seend'albergado,
En mía pousada chegaron romeus;
Pregunti-os e disseron: «Par Deus,
Muito levadé-lo caminh'errado...»

Todol-os que hoxe e sempre pasaron
como humoristas galegos ou tiveron a pre-
ponderancia d'isa forma literaria tan fe-
cunda en Galicia foron eso: pensadores
como Ayras Núñez. Más na espresión do
seu pensamento, non adoptaron as en-
revesadas formas da prosa filosófica nin
as solemnidades da literatura trascen-
dente. Foron sinxelos. Uuxeron un riso

a carón das suas fonduras de pensamen-
to. Envolveron os dores da investiga-
ción pensante nunha ledicia de frase.
Rodearon de formas graciosas as sínte-
sis sistemáticas, pesadas cando se espres-
san no seu linguaxe para as xentes que
viven o día. Foron ademais de pensa-
dores grandes artistas que deron con
outras máis lixeiras liñas as ideas que
outras razas darían en grosas liñas trá-
xicas, sin beleza, fallas de gosto para
as xentes que rín.

Xulo Camba unha das maiores repre-
sentacións do temperamento racial de
Galicia, é iso. Un pensador como hai
mois poucos hoxe. Si fixese sistemas filo-
sóficos non-o escoitaría nadie. Fai hu-
mor e o seu pensamento chega as xen-
tes. Muitos non ven n-él o pensador. A
masa non ve nunca máis que o humoris-
ta, e rise enteiramente entregada ó ri-
so do escritor. Pero a raza galega trun-
fa n-él máis polo fondo que pola forma.
E así, n-aquel artigo en onde fala da
mendicidade no cal fai unha comparan-
za entre os mendigos e os ricos e dí
que a mendicidade non debe desapare-
cer porque tanta vergoña hai n-esta
como no luxo e no derroche dos millo-
narios, as insuperabeis rebeldías de

pnamento poñen acesas ideas de
home novo, de home pensante, de escri-
tor de idealidade na ledicia da riseira.

O brinco muito longo que dimos des-
de Ayras Núñez, un dos máis antigos
escritores galegos, que é na Idade Meia
unha grande representación do que se
chama humorismo galego, até Xulo
Camba, contemporáneo, aínda mozo,
demostra como é nosa a cualidade de
nos rir ante a traxedia da verdade que
non se encontra en ningures, pero que
buscamos porque a búsqueda é a vida.

XAVIER MONTERO.

A causa d'unha avería ocorrida n'un-
ha máquina na imprenta donde se con-
fecciona iste boletín, non puido sahir
na sua data.

Lea vostede

A Nosa Terra

A VERGOSA DO FERROCARRIL DA COSTA

Os cuneiros fracasaron

outra vez...

No Congreso denegóuse a petición feita pra cumpriren e pra engaiolar os parvos pol-os cuneiros galegos, de dez millóns de pesetas con destino ó ferrocarril da Costa.

Agora trataron de lla pedir ó Senado, tamén pra cumpriren os senadores por distritos da nosa Terra.

E nin do Congreso nin do Senado lograron mais que boas verbas.

Namentres Dato y-outros políticos, consiguen tódol-os ferrocarrís que queren pr'os pobos onde caciquean.

O ferrocarril da Costa teríamolo de contado tan axiña com'un sô deputado fixera unha interpelación rexa e baril no Palramento.

Pro com'os deputados galegos son todos, sin esceución, criados e dependentes dos vellos e noxentos políticos...

N'è estrano que non viñesen os Reises (ó Ferrol pr'a botadura do novo «Terror dos mares».

Pro, en troques, xa veredes como van a Vigo cand'a colocación da primeira pedra do moimento nas illas Cies...

No Ferrol poderíanlles pedir algo; i-en Vigo non terán compromisos.

¿Cando haberá de se decatar o brrreguismo galego de qu'è urxente ter un deputado que sô pode ser puro, sendo nazonalista, nas Cortes?

¿Qué fai Gullonciño o obstrucionador nonato...?

¿Qué fai Leopardo Rodríguez? ¡Tan amiguño do Ferrol cando hai que pillar unha acta!

Pois conste que, si un sô deputado galego, Leopardo, Gullón, ou o demo, quere, teremos axiña o ferrocarril da Costa. Con facer unha interpelación radical, abonda. Xa o dixemos enantes, pro compre machucar n'estas cousiñas.

O demais é «regionalismo bien entendido». E si algo se conseguira agora tería que ser pol-os socialistas.

Prégase a todol-os leutores d'iste boletín que teñan algún exemplar d'os números 1, 2, 27, 91, 92, 93, 99, 100 e 112 e non'os coleccionen, o manden a nosa Administración donde fan falta pra compretar a colección.

DA I-ALMA

¡Salve, irmá sobri-me!

Irlanda, a irmá nosa pol-a raza, e aínda pol-os costumes, as mágoas i-os sufrimentos, está en pe. Agora fica probado que non hai pobos pequenos que non esparezan grandes cand'un ideyal común os alumea. Agora decatáredesvos que non hai pobos grandes que non se enmagrezan i-encativen cando lles falla un sinceiro ideyal unificador.

Quizais d'esta doenza padescu sempre a Hespaña—mais que pobo feixe de pobos mal estreitados—e pol-o mesmo veu a súa decadencia.

¡Salve irlandeses! Eles camiñan ó martirio sereos e cheos d'azo barudo, n'aras do seu credo racial, forte e luminoso. Peitan e loitan c'os enemigos de xeito bíblico. Bótanse a morreren nos carces, enantes que probar sustancia de máns dos apreixadores. Com'os labregos do conto de Meco, todos fanse solidarios do de un. Ond'autua un irlandés alí está Irlanda enteira. E de que serven armas nin forza material contra d'esto?

E ademirabre a insurrección da «Verde Erin». Ten o alento xerminal dos grandes «epos». Ten tódol-os elementos percisos pra tencionar a un poeta de folgos na conceición do poema heroico mais rexo e xenial do século XX. A guerra finada—loita de moitas razas e moitos pobos—non acochou no seu seo unha emotividade, un romanticismo, unha quentura cordial tan subrímes com'os que fai latexar ese belo xesto dos irlandeses...

Os «sein fenniers» (os sin terra, os sin pátria) queren ser donos d'unha terra e d'unha pátria, pra llas ofrecer o mundo como plantel da civilización celta xermoladora da arelada civilización atlántica, que sementámol-os nazonalistas galegos...

O celtismo volve a entrare na scea da Hestoria. E Irlanda hoxe, frente ó imperialismo saxón, como antano Galicia no Monte Medulio, frente ó imperialismo román, fai esvaída a lembranza de Sagunto e Numancia.

Que non haxa un bô galego que deixe d'ollar con fraterna simpatía a gloriosa e consoladora epopeia irlandesa.

A sombra de Alfredo Brañas, agarimada pol-a doce sombra da meiga Rosalía, baixo o teito melancónico da irexa de Santo Domingo da vella Compostela, dinos a todos con xeito profético:

«Como en Irlanda, érguete e anda».

Cousas do quinto reino d'Andalucía

Os xornaes da Cruña e do Ferrol, con motivo da botadura do «Reina Victoria» publicaron números estrordinarios. E os artigos que apareceron n'eles, son, como diría o borracho do conto, os mesmos «do ano pasado». Logares comúns, frases feitas tan cursis como valdeiras. ¡Qué os garden pra outra!

Lendo esas cousas, pensamos que cada pobo ten o que merece. ¡Nin un soilo escritor ferrolán fala do ferrocarril da Costa, cando era o momento por ocupáranse as Cortes d'ele!

Ferrol bosteza tod'o ano pra se rir no día d'unha botadura entre sons de valse e de foxtrot.

¡E falan de patriotismo! E berran ¡viva Hespaña! Sen decatárense de ques as festas da botadura son festas sin alma, sin persoalidade. Sons d'unha marcha austriaca; hurras saxóns, costumes ingleses—com'o da botella de champagne—dirección técnica británica, opereta vienesa e dhistes andaluces... brindis patrióticos entre baile e baile. ¡Olé!

¿Queredes hespañolismo e rexonalismo mais sans e millor entendidos?

¡Oh Vigo, pobo progresivo sin plaza de touros, adiante...!

E que disimule o corresponsal da «Voz de Galicia» que non poido menos de berrar «Viva España y alabado sea Dios» vendo bailar un froxtrot ás ferrolanas.

DENDE PORTUGAL

Saudo patriótico

Sólo vós fúcheis os que estremeceches o meu esprito; aínda dormido. Solo vós, os que ó bspertaches d'un profundo sono. Vós, os que conseguiches comover a miña y-alma, dórida e triste, e facela vibrar e darlle vida.

¡Nazonalistas!: Vós solo sodes a miña única ilusión, a miña esperanza.

Dende ha moito que teño un segredo pra decirvos, un sentimento rebelde, unha arela suprema, unha ansia inmensa, que xa non'a podo guardar mais.

No meu peito arde aceso o fogo Sagro. Sinto esa cobiza santa que me persegue i non me deixa xa vivire. Sinto ise fogo que vós acendeches; Ese fogo purificador, de redención. Ise patriotismo fero; isa forza misteriosa qu'ha de tirar da escravitude á Terra asoballada.

Por miñas veas corre só sangue galega. Teño dezoito anos. Son inda novo; mais xa as vosas verbas firentes se cravaron na miñ'alma. Os vosos beirros de loita feriron no fondo do meu peito. Sentí, como si unha voz estrañña, de angustia, me chamase pra unha cousa moi grande pra unha empresa do destino. Sentí a voz diviña que me mandaba a vós. Que me arrastraba i levaba car'a vosoutros. Estou con vosco; non vos poso deixar; Son cautivo do Ideyal. Non quero seguir por mais afastado do voso movemento. Poñede o meu nome entr'os vosos. Contáde desd'hoxe con outro galego presto a servir á Grande Causa.

¡Galegos! ¡Nazonalistas! Non desmayedes. Vamos camiño do triunfo. ¡Adiante!!! Sempre adiante...! A conquistar a xusta librtá! Xa chegou o tempo, e non podemos retroceder. A loita vai ser rexa. E mentras haxa un puñado dos nosos, permaneceu firmes, que venceremos.

N-este momento, fago a miña conversión ó Nazonalismo. Síntome voso irmán. Abandono a lingua que me deron na escola, e que non é do meu xeito; pra falar por sempre a miña, esta que aprendín de neno entr'a terra saudosa, est'outra mais doce e soave, mais do meu ser.

Eiquí onde estou, me non considero inda desterrado. Estou entre irmáns de raza, que o acaso nos desuníu. Mais eu axiña irei a vós. Entrarei nas vosas filas.

¡Galegos!: Con vosoutros hastr'o fin.

¡Terra a Nosa!

LOIS DO ARROYO.

Foz-Portugal, marzo de 1920.

Dende Villagarcía

No teatro «Salón Varietés» estreñouse con grande éxito a farsada enxebre orixinal de Manolo Rey, «O Trasnó». E unha obra que gustou moito pol-o humorismo que contén, ademais qu'é xenuinamente galega, por desenrolarse toda ela na fala de Rosalía, e pol-o de ter tamén os costumes todos eles galegos.

Pénsase poñel-a outra vez na escea, pois por non cabere mais xente no teatro, foron moitos os que non puideron vela.

Con istas liñas reciba o seu autor miña embora.

O día 25 d'Abril axuntáronse na Cidade de Pontevedra os expropradores de toda-a provincia. Preparouse para

dito día, unha gran festa, na que cantaron os xóvenes espropradores o Himno Galego. E unha proba enxebre d-os expropradores galegos, o cantare na nosa doce fala, e todol-os consexos de Galicia, si foran o que deberían sere, non deixarían de seguer o mesmo camiño, d-os d-aquela fermosa Provincia.

MANUEL PORTO CASAS.

Orientación politecas d'a Galicia

II

“Orientación perniciosa de las Irmandades da Fala,”

N-a Asamblea de Santiago, a pesar de negarnos a que se declarase católica e de establecer que non se discutiría acerca d'as formas de goberno, un siñore que dixo ser republicano federal e «representar», digo mal, e que demostrou desconecer o común sentir d'os republicanos, socialistas e sindicalistas d'a Galicia, propuxo como condicións previas para colaborar n-as deliberacións d'a Asamblea, que recoñeceremos a autonomía individual e nos declararíamos republicanos y-aconfesionales. Do mesmo xeito qu-habíamos rechazado a proposta d'o frade franciscano opuxémonos a esta outra pretensión.

Dinantes de pasar adiante hei de repetir que nós «creendo n-a accidentalidade das formas de goberno, intresanos adrarar que non apelamos por ningunha, mais simpatizamos, dende logo, con aquela que se amostre mais doada pra chegare a federación con Portugal». Dito esto esporei as razóns que tivemos pra adoutar a nosa actitude.

Primeiramente, nos non fumos a Compostela a «supricar axuda» de ningún, non somentes porque o ser nacionalistas «non é un negocio» —nin nos alcontramos en condicións de sobornar concencias con destinos, nin aspiramos a ser comisionistas da tranquilidá pública— senón tamén porque a nosa finalidade n-a Asamblea era casi escrusivamente facer un estudio d'os móbiles d'actividá, d'os sentementos, d'o bagaxe inteleutual e d'o carácter d'os que din que aman a nosa terra e que queren leixar d'ela pra sempre o caciquismo.

Segundamente, si por autonomía individual s'entende o reconecemento d'os dereitos individuaes, escusado era que nos as declarásemos no noso pro-

grama: xa están aseguradas n-a Constitución d'o Estado. Por ista razón como di Dorado Montero: «A sociología moderna puna porque, xunt'a persoalidade d'os individuos se recoñeza a eisistencia d'as persoas sociais, que, en lugar d'anular aquelas, sirvenlles de complemento, cooperando co-elas a consecución d'o mór benestar posible». Si por autonomía individual entendía o propoñente o exercicio d'os dereitos individuaes sin traba algunha, nós entendemos que ningún ten dereito mais que pra cumprir c'o seu deber—todo dereito e un medio pra realización d'un fin—e que declararaba en tal sentido era tanto como condanar a conducta d'as organizacións obreiras fronte os problemas d'os «squirois, d'a librtá do aprendizaxe y-a tendencia a sindicación forzosa», e nós non deixamos de recoñecer de qu'os obreiros non sindicados tamén se benefician d'as ventaxas económicas obtidas pol-a organización, e de qu'os «squirois» moitas veces non son a expresión d'a librtá d'o traballo senón verdugos inconscientes d'esa librtá. Si por autonomía individual entendía o propoñente que non sexan verdadeiros preceutos legais mais qu'aquiles qu'o pobo refrenda cumpríndoos e traducíndoos en feitos entón tamén era inecesaria a declaración porque n-a Asamblea de Lugo xa se pidíu a derogación d'o artigo 5.º d'o Código civil.

Terceiramente, non nos declarásemos republicanos porque as formas de goberno son accidentes d'unha «categoría histórica»: o Estado. Eu creo qu'o Estado autoritario i-estático actual tense que transformare c'o tempo n-unha nova entidade cooperativa e dinámica, e decir, n-unha colectividá de vontades colectivas que se propoñan fis comúns unidas pol-a conciencia de raza ou de fraternidá de razas. Esta nova entidade que ha de xurdir despoixa d'un retorno a natureza, non será administrada por ningunha crás de grupos politicos gobernantes como non sexan outros novos barados na psicología particular de cada raza, cuyo carauter non se pode facilmente percisar. Ademais, co's ollos postos n-a Hestoria, consideramos a ley y-a autoridá cmo institucións meramente tutelares, dependientes pol-o tanto d'a necesidá d'a tutela. Por outra, de quitado o carauter vitalicio d'os reixes, ¿en qué se diferencia unha República d'unha Monarquía? En nada, e tanto é así, que pra toda persoa culta ten moita mais importancia o «reximen constitucional» qu'a forma de goberno.

Ultimamente, non nos declarásemos aconfesionales, porque, despois d'estan prohibidas as discusións acerca d'asun-

tos relixiosos e h-haberse negado a Asam-
bleia a decairse católica, ou o sifore
propoñente é un «analfabeto con le-
tras» ou a súa proposición encamiñába-
se a que cada un dos asambleístas se
decaírase aconfesional, y-eso, aparte
de ser un auto brutal d'intolerancia,
non podía ter viabilidade, porqu-os cató-
licos nin como trata política podían ne-
gar qu-o eran sin incurrir en apos-
tasia.

Sin embargo; non ten nada d'estra-
no que tanto algúns monárquicos como
repubricanos d'espírito tolleito, se mos-
traen, por encanto, recelosos ante a no-
sá indiferencia pol-as formas de gober-
no. Non? Os políticos vellos fixeron
d'as formas de goberno os eixes que
presidiron a cristalización d'os seus
ideaes. ¿Por qué? Porque par eles as
verbas republica e monarquía eran res-
pectivamente a «Nota de peligro» y-o
denominador común de ideaes qu-hoxe
todo o mundo está decatado que non
teñen nada que ver co-as formas de
gobierno.

ARTURO NOGUEROL.

Ourense, 12-4-1920.

Transporte báquico

Behamos rapaces,
Os vasos valeiros
Deixemos, que logo
De novo encheremos.
¡Que viño tan rico!
¡Que viño tan testol!
Mirai cal rebrinca
Bullndo, fervendo.
¡Que ból! ¡Que ben saber!
Bebeda sin medo;
Botade outra copa,
Seguida bebendo,
Que o viño nos cura;
Por el esquencemos
O mal que nos creba,
E da-nos alento,
E da-nos mil goces,
E da-nos bon gento,
El é poderoso,
Con bastante imperio
Como que é de Baco
Fillo predileito
Amigo de risas,
Festas e contentos
Ninguen n-el enfere.
¡Termade! ¡Bon peitol!
Behamos de novo,
Non demos afeuto,
Que si é que privados
Malvez nos poñamos
Un sono ven doce
Virá a socorrernos
E en brazos do sono
Felices seremos.

FLORENCIO VAAMONDE

Dispois...

Branca tea de liño,
esqueleto enrolado,
rayola do camiño
longo, teso, fatal y-enfariñado.

Catro meigas peladas,
unha angarella torta.
A luz do sol deitando labazadas
n'as catro meigas e na longa morta

Un branco can que turra
c'os dentes do fatelo:
un corvo que o apurra
deseurola n'os altos un novelo.

Empedregouse a valgada. Ninguen
Unha mirou tres veces cara atrás
Agardo inqueda a ver si pasa alguén
pra meterme detrás

Que cousas conta a vella!
(Esta vella esquencida,
inquedante e sabida,
que fai tremar c'a risa de chayella.)

Un can arripiante
dixo ó lonxe non sei que longa cousa.
Pasaba un camiñante
d'unha roita que endexamaís repousa.

N'o fondo d'a valgada,
doume inquedanza o vello casarelo
d'a vella abandonada.

Había un forte arrecendor a cera.
Dispois...
Dispois dixerem que morrera...

MANUEL ANTONIO

A MOCEDA D'ESTRELAS

Homenaxe a Rosalía en Santiago

O brillante coro ourensano, «De Rúa-
da», que acaba recorrer triunfalmente
Galicia, a-o seu paso po-la vella cib-
dade do Apóstol quixo rendir unha sin-
xela lembranza d'amore e admiración
á memoria inequesciente da cantora do
Sar. Na mañán do domingo, 11,—de-
rradeiro día da estancia do coro en
Santiago—, foron os rapaces d'Auria-
bella até o moimento ergueito a Rosa-
lía no Paseo da Bóveda, cuos arredor-
res, habían sido tomados por imensi-
dade de público. Rubidos ó pedestal
da estátua, o-sacretario do Coro Fa-
briciano Iglesias leu unha fermosa
cuarteta chea de sentimento e de emo-

ceón, facendo ofrenda do homenaxe ó
reiseñor d'Iria. A lectura da bela pró-
sa, trazada po-la pruma do irmán Po-
sada-Curros, foi seguida d'unha longa
salva d'aprausos.

A rogo dos ourensanos falou logo
o Presidente d'activa «Xuventude Na-
zonalista de Santiago», noso amigo
Valentín Paz d'Andrade, que fixo un
valente e rexo discurso, do que repro-
ducímol-as seguintes verbas:

«Coa y-alma alumñada —dixo— i-o
curazón tremolento d'amores, os mo-
zos do esgrevio Coro «De Ruada» aco-
den hoxe rente ás aras do altar da
Pátria Galega. Chegan en romaxe de
sentimento i-en pelengración de fé
a-os pés da «Santiña da nosa Poesía»
pra rescibir a comunión espiritual das
lumas milagreiras do xenio da raza.

«Elles traen tecidas con repinicos da
gaita, salayante ou cantareira, toda-
las tenruras, melodías e ledicias da
arte da saudade, e nas ecos das suas
cántigas os novos «airiños» que corren
agora rizando os verdores risoiños
das campías, os xiróns latexantes da
y-alma do pobo, as ergueitas e variles
arelas dos «bós e xenerosos». (Aprau-
sos).

«A Galicia vella, embruxada e ser-
va, o chán malfadado das meigas, dos
entangarañados; a Galicia aldraxada
dos «casteláns de Castela», esmorece,
morre. Sob'as suas cinzas quentes,
xurde e medra, en troques, a Galicia
nova, lumiosa e ceibe, conscente dos
seus dreitos, dona da súa persoalida-
de, que, pouco a pouco, paseniñamen-
te, vai esnaquizando as prantas alleas,
asoballadoras da terra (Aprausos). A
esta Galicia nova, compra esta arris-
cada xuventude. Non a xuventude
doente de parálisis mental; non a xu-
ventude dos tolleitos d'esprito; non
a xuventude dos afemiados ou dos
asesuales. Non. Eis a xuventude ano-
vada e forte, rebelde e conqueridora,
d'entendemento aberto a toda-las mo-
dernas vibracións do pensamento e cu-
razón ateigado de fogo pasional».

«Rosalía, musa e nai, santa e dona:
dendo o paradiso da tua gloria, alenta
c'un soplo do ten numen os azos d'esta
mocidade loitadora; tende unha man
de bendición santificante ós que can-
tan a-os teus pés».

O público premiou c'unha gran ova-
ceón as derradeiras verbas do distin-
to estudeante da Universidade Galega,
e, seguidamente, as fermosas donce-
las do Coro cubriron de feixiños de
froles a base do moimento.

Tan sinxelo coma patriótico auto
finou cantando o Hino da raza, entre
aclamacións e vítores da concurrencia.
Este simpático rasgo dos rapaces

de «De Ruada» é merecente das loubanzas de todo-los amantes das glorias da terra.

PENEIRANDO

No Senado téñese aprobado un creto pra combatil-as pragas do campo...

Esas pragas, mais que con cartos, combátense con paus.

Valéndose da xusticia catalana ou da irlandesa, que inda é millore.

Un hespañol finado en Bós Ares, don Pedro Vila Codina, deixou un cheque de 804.422 pesetas ao Estado pra fins d'ensiño.

¡Probe home! ¡Qué maneira de tiral-os cartos! O Estado hespañol nada fará con esa cantidade. En troques, unha institución particular faría moito.

¡Qué falla de bó senso na maoría dos emigrados ricos!

García Prieto, o parvo d'Astorga, xenro do seu sogro, xefe d'isquerdas. Haivos pra escachar coa risa.

Porque o señor Martín Martínez falou en nazonalista no xantar conque «Cántigas da Terra» agasallou espréndidamente ós «De Ruada», a raposeira «Voz de Galicia» fixo por rabuñalo n'unhas liñas tortas e cativas.

Ningún bó galego debe lér a vella e noxenta gaceta orgo do marqués do espliego e «del regionalismo bien entendido».

Aqués a quenes oyades que son rexionalistas, facédelles a figa.

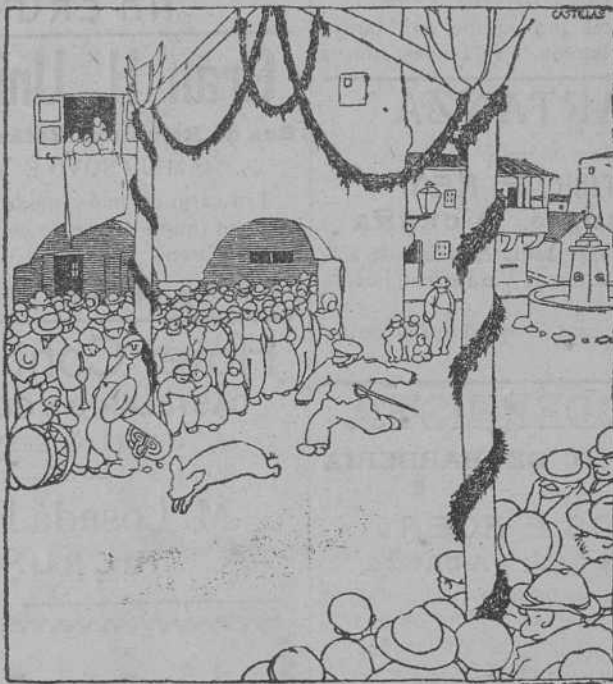
E d'aqués que vos digan que son partidarios d'un rexionalismo ben entendido, d'un rexionalismo prático, pensai ou que teñen moito de parvos ou moito de labercos, ou moito de miserabres.

Lacierva logra cantas subenciós lle peta pra Murcia. A costa do Estado asegura o seu cacicazgo.

En troques, os cuneiros galeguíños, nada.

Levan os da Cruña pidindo unha cativa cantidá pr'ó Observatorio, den-de fai anos e... com'o primeiro día.

O DIPUZADO POR VEIRAMAR
NOVELA DE GONZALO LÓPEZ ABENTE

Esta interesante e modernísima novela en idioma gallego, está posta a venda nas principais librerías de Galicia.

PRECIO 3 REAS

Compendio de Gramática Gallega

PRECIO 2 REAS

VÉNDENSE:

Na Cruña	{	Administración «A NOSA TERRA»	{	María Pita, 77.
		IRMANDADE DA FALA.		
Ferrol. . . .		Librería de Comadira.		
	{	Id. id. Gerardo Castro.		
Lugo	{	Id. id. Viuda de Alonso.		
		Id. id. Angel Porto.		
Santiago. . .	{	Id. Editorial «Eco de Santiago».		
Orense. . . .	{	Id. id. Viuda Pérez Resvié.		
Monforte. Id.		Antonio Fernández Piñeiro.		

Prégase a todol-os suscriptores que non reciban o noso boletín manden a queixa ao administrador pra facer a reclamación no correo.

Prégase asimesmo aos que teñen a suscripción en descuberto, remitan o importe pol-o xiro postal.

Compañía Granieri

BREVEMENTS DEBUT

Teatro Rosalia Castro

EFECTOS NAVALES

DE
FERRER Y COMPAÑIA—SUCEORES
F. BERTRAN e MIRAMBELL

Vigo e A Cruña

CASA FUNDADA EN 1868

Artigos xeneraes pra equipo da Marina Militar, vapores, barcos de vela e pescadores

A FARTANZA

— DE —
CRISTINO P. REY

PROGRESO, 40. — A CRUÑA

Esta casa e a que milloras viños de Lágrima vende, así como de Valdeorras, licores e coñás.

Visítade esta casa e quedaredes satisfeitos.

LA MODERNISTA

GRAN SALÓN DE BARBERÍA

— DE —
RAMOS E ACEA

San Andrés, 94-1.º — A CRUÑA

Establecemento de primeiro orde, dotado de estufa de desinfección e todol-os aparatos higiénicos. Especialidade en lavados da cabeza, locíos e friccións de todas clases.

Nota: Neste establecemento atopará o público un servíciio permanente a cargo dos seus propietarios, antigos dependentes das mais importantes peluquerías desta capital.

LA SALUD
CASA DE BAÑOS
A MILLOR DA CRUÑA

Avenida de Rubine, 22 (Riazar)

Materiales de Construcción

CEMENTO ASLAND
MADEIRAS — CARBÓN

Centro Xeneral de Seguros

Ignacio Pedregal
NA CRUÑA

Gran H. Universal

Rúa da Reina (da Rainha), 21—LUGO
O MAIS NOVO E MILLOB

Ten carto de baño moderno. Dispón de teléfono (núm. 116) e de coche da casa pra todol-os trens.

O GRAN H. UNIVERSAL merece ser visitado

Hotel Continental

CASTELAR, 8 e OLMOS, 28

O MELLOR SESVIDO

— DE —
M. Losada Prado
A CRUÑA

Frábica Mecánica

::: de Calzado :::

— DE —

ANXEL SENRA

RUA XUAN FLOREZ

Depósito: Cantón Grande, 15
A CRUÑA

FARMACIA EUROPEA

— DE —
LOPEZ ABENTE
REAL, 55

A millor surtida da Cruña, e un dos establecimentos da súa crase que mais honran a Galicia. Montada con arrego os derradeiros adiantos.

Gran Café da Mariña

DE
JOSÉ RODRÍGUEZ de VICENTE

Urzáiz, 11

BAYONA

COMPAGNIE GENERALE TRASATANTIQUE

VAPORES CORREOS DE GRAN VELOCIDADE

Servicios directos dende o porto da Cruña

El día 17 de Abril aprosimadamente e salvo continxencias, sairá para Habana e Veracruz o rápido paquete correo

Chicago

Prezos do pasaxe (includol-os impostos)

	Habana	Veracruz
Ponte de paseo:		
Camarotes de luxo:	Ptas. 2.053'75	2.138'75
Id. exteriores:	1.668'75	1.753'75
Primeira crase:		
Ponte superior:		
Camarotes exteriores:	1.498'75	1.593'75
Id. interiores:	1.293'75	1.378'75
Ponte inferior:	1.293'75	1.378'75
Segunda crase:	1.103'75	1.088'75
Preferencia:	808'60	798'60
TERCEIRA CRASE:	328'60	343'60

O día fixo de saída anunciaráse oportunamente.

O pasaxeiro que desexe embarcar ten de remitire seguidamente o nome e mail-o importe do pasaxe, sen emprender viaxe hastra que teña a conformidade do Consinatario de que se lle reservou a praza.

Os emigrantes e todol-os equipaxes, son levados a bordo por conta da Compañía.

Para toda clás d'informes sóbor de datas de saída prezos do pasaxe e tipos de flete, dirixirse o seu

Consignatario

D. NICANDRO FARIÑA—Rúa de Compostela, esquina a Praza de Lugo

Faise cárrago de todas cras de traballos gráficos, en imprenta, litografía e fotograbado, así coma sellos de caucho

A Papeleira Galega

BARREIRA, 7

PRÁRICA DE BOLSAS DE PAPEL DE TODAS CRAS

FOTOGABADO

A CRUÑA

Telef. 434

"PAIENTE-SALVAVIDAS,"

O millor pra pintar os fondos dos barcos. Gannou Diproma de Honore, Gran premio e medalla d'ouro nas Exposicións de París e Londres.

REPRESENTANTE:

F. Bertran y Mirambell ^{Vigo} _{Coruña}

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Salida do porto da Cruña para Bahía, Rio de Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos-Aires

O día 2 de Febreiro de 1920, aproismadamente, e salvo confluxencias, sairá do porto da Cruña o paquebot correo francés

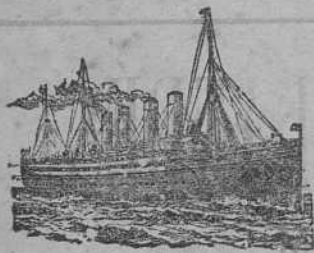
Ademite pasaxeiros de primeira, segunda, terceira intermedia e terceira crase.

Prezo do pasaxe en terceira crase ao Brasil, Montevideo e Bos Aires Pesetas 359'60

Para mais informes dirixirse aos seus consignatarios:

Sres. OYA GILARD e COMPANIA, (S. en C), Praza d'Ourense 2 B e Feixóo, 2.—A CRUNA

Compañía Chargeurs Reunis

Pra os portos de PERNAMBUCO, RIO JANEIRO, SANTOS, MONTEVIDEO e BOS-AIRES, sairá da CRUÑA sobor do 19 de Abril, o lixeiro e magnífico vapor

CEYLAN

de 10.000 toneladas

Admite pasaxeiros de cámara e 3.ª cras.

Prezo do boleto de TERCEIRA crase Pesetas 374'60

» medio boleto » » 189'60

Nenos mais novos de dous anos, un gratis por familia.

De dous a 10 anos, pagan medio pasaxe. Maiores de 10 anos, pasaxe enteiro.

NOTA INTERESANTE.—As mulleres que leven reros que non chegan a os 10 anos, chamados polo seus maridos, non poden embarcaren pra BOS AIRES si non presentan n'esta Agencia un certificado PRECISAMENTE do DEPARTAMENTO de EMIGRACION de BOS AIRES, permitiéndolles o cesembarcaren na REPUBLICA ARXENTINA. Non teñen valor algun as cartas de chamada, autorizacións, nin poderes dados ante os Consules hespañoles.

As mulleres que se atopan n'estas condicións e non presenten NECESARIAMENTE o dito certificado, non poden embarcar. Tamén teñen que presentaren o mesmo certificado os emigrantes que teñan MAIS de 60 ANOS e non van acompañados da súa familia.

O día fixo da saída anunciárase con oportunidade.

Os pasaxeiros teñen de presentarse n'esta Agencia o día 5 d'Outono pola mañán.

Pra informes dirixirse aos Agentes Xeneraes en Hespaña,

ANTONIO CONDE (F. I. I. I. I.).—PRAZA D'OURENSE, 2.—A CRUÑA

LA PROVEEDORA GALLEGA

DE

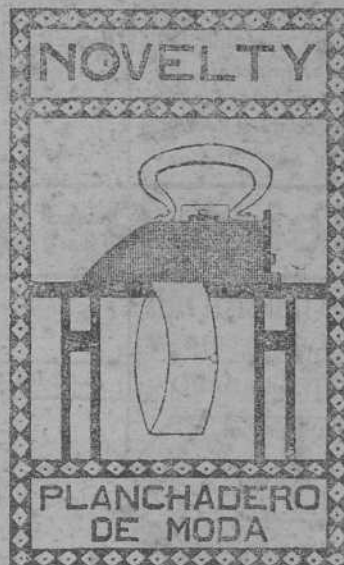
Xuan Vázquez Pereiro

A millor fábrica de chocolates de Galicia, sita na Rua estreita de San Andrés.--A CRUÑA

Irmans: si queredes estar sans e fortes tomade todol'os días unha cunca do rico chocolate que fabrica ista casa, e veredes como sin darvos conta estades ledos e traballades sin sentir o mais cativoiro cansancio, porque gozaredes de boa saúde.

¡Por qué é isto? porque os chocolates que fai ista casa, faise cós millores productos i-a limpeza mais esquisita.

PROVADEOS E CONVENCERÉDESVO

GRANDES TALLERES
DE LAVADO E PRANCHADO
DE ROUFA NOVA E DE USO

Despachos centraes:

A Cruña: Cantón Pequeno, 12
Vigo: Praza da Constitución, 12

Sucursaes na Cruña:

Estreita de San Andrés, 12
Praza de Azcárraga, 4
Sad Agustín, 22

Sucursal en Vigo:

Circo, núm. 5

Todal-as nosas sucursaes ostentan un letreiro como sinal, qu'f reprodución da marca de garantía eiqui estampada.

Recibense encargos de fora, y-espidense por meio das nosas sucursaes. Si no lugar orde vosteda resid non-a hay, sirvase manifestarnos seus desexos de mandárenos os seus encargos.

Os viños e coñás millores

son os qu'eisporta a casa de PEDRO DOMEQ, de Xerez Fronteira, fundada en 1734. A casa máis antiga de Xerez.

O vermouth mais selecto

de mundial e reconecido sona é o ZINZANO (Torino),

Pra viños de mesa

Hay outros com'os dos cosecheiros eisportadores Señores R. LOPEZ DE HEREDIA (Haro). Casa central: *Pazo da Equitativa*.—MADRID.

Representante eisclusivo (matriculado) de todas istas marcas:

JOSÉ C. JUNCOSA

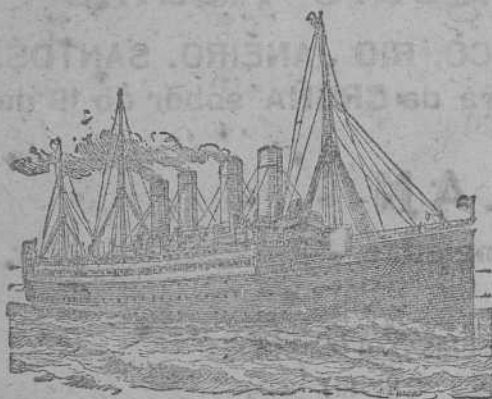
Galera, 39é41-2.º piso.—A Cruña

Leutores

Quen queira ter un traxe bo, xeitoso e que lle coste pouco diñeiro, que o faga na Xastrería de

Xosé Varela da Costa

Rua do Circo, 16.—VIGO

LLOYD REAL HOLANDÉS

AMSTERDAM

(KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD)

Viaxes rápidos ó Brasil e a Arxentina pol-os acretados vapores-correios.

GELRIA, ZEELANDIA, FRISIA E HOLLANDIA

Saidas fixas-regulars da Cruña e Vigo, adimitindo pasaxeiros de 1.ª, 2.ª, 2.ª intermedia e 3.ª clás

Pra informes respecto a datas de saidas e prezos de pasaxes dirixirse ó Axeute xeneral da Compañía en España.

D. Raimundo Molina e Couceiro

CONSIGNATARIO

NA CRUÑA E VIGO